

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

De intentione lucri supra sorem ex parte unius tantum ex contrahentibus,
numero 13.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

nullum bellum justum habemus, cum pertineant, dum sunt captivi, ad communitatem nostram, non vero ad communitatem Turcarum. Potest *mm* quidem captivus Christianus à Turca suo Domino aliquid furtim accipere in compensationem sui famulatus, ademptaque libertatis, & valde *m* probabiliter, non aliquid solum, sed quidquid potuerit, idque ob presumptam principis voluntatem, cuius est, hostes hos communes debellare, & spoliare; qui mavult, ea Turcarum bona, ad quæ dicitus princeps jus habet, esse apud Christianum, quam apud Turcam inimicum: quare ex hoc titulo quilibet Christianus, etiam non servus, poterit ibi apud Turcas existens (præscindendo ab alio inconvenienti) usus eos spoliare. At verò quoad Turcas apud nos conviventes, sicuti nec causa libertatis, nec causa præsumpta principis voluntatis, ab ijs aliquid surripere potest, unde te princeps, ut furem puniret, si quid illis auferres, ita nec poteris usus, vel quibuscumque factis contractibus rei familiaris detrimentum ijsdem afferre.

mm *Filiac.* *Caiet.* *Azer,* apud *Dian.* p. 7. tract. 7. resol. 11. *m* *Molin.* *Leff.* *Machad.* quos citat sequiturque *ibid.* *Diana* & alij p. 5. t. 13.

Mutuare cum pacto aliquid faciendo &c.

12. Colligo tertio, an hic contritus sit licitus? do tibi mutuum sub onere, quod justo pretio colas meos agros. Scotus enim, & alij apud Dica-

stillum nō apprebant hunc contractum, probantque communis praxi, qua Domini dant mutuas pecunias rusticis hyeme, cum pacto, ut agros ipsorum Dominorum colant: sed profecto non video, quare ratione liberari id possit (si aliud non addas) ab usura: jam enim aliud gravamen præter sortem adjicet; liberari igitur debet o solum ex compensatione gravaminum. Dominus enim priuat se sua pecunia, & subit gravamina duo: primò, ut non repeat pecuniam ante tempus, quo agri solent coli, etiam si indigeat: secundò, ut non admittat alios rusticos, quos possit, ad agros colendos: additum & tertium, quo se obligat Dominus ad dandum reliquum pecuniae, & ad illam pecuniam inveniendam, si forte ea careat, ne scilicet defraudetur rusticum promissione. Si ergo Dominus hæc gravamina subit, non erit injustitia, ad illud onus colendi agros rusticum obligare.

n *Dicast.* l. 2. tr. 10. d. 2. num. 120.
o Caram. l. 2. *Theol. mor.* n. 748.

De intentione lucri supra sortem, ex parte unius tantum ex contrahentibus.

13. Si tum mutuans, tum mutuatorius intendat dare & recipere dictum lucrum ex vi justitiae, utrosque peccare; si verò ex alio titulo, neutrum delinquare, jam patet ex dictis. At insurgunt adhuc duæ difficultates.

Altera: si mutuatorius det tanquam ex justitia, mutuans tamen verè & sine dolo ignorans, talem dantis animi, accipiat, tamquam traditum ex liberali-

liberalitate, vel contra, si mutuatarius det ex liberalitate, sed mutuans illius animi nescius accipiat tamquam ex justitia, quid in conscientia sentendum?

14. Respondeo ad prius: mutuans ex illa ignorantia, nequaquam peccavit, nec eadem durante lucrum acceptum restituere debet: at si resciat, statim debet restituere. Ratio est, quia cessante ignorantia, cessat bona fides, & consequenter, cum non adsit titulus iustus, succedit onus restituendi. Quod si inveniatur illud expendisse, restituat p id, in quo factus est dicitur; nam si in nullo factus est dicitur, ad nihil tenebitur, quia totum bona fide consimilis. Respondeo ad posterius: mutuans, licet ad nihil teneatur ex re accepta, quia verè adest justus titulus retinendi, quia est donatio liberalis; at quia illum ignorat, peccat conscientia erronea, eademque persistente, obligabitur ex eadem ad restitutionem; verum si veritatem cognoscat, & retinere poterit, & repetere, si dedit; quod si expenderit, bene fuisse expensum, poterit dicia involuntarij.

p Molin. d. 306. Lef. 2. c. 20. n. 4.

15. Altera difficultas; si mutuator dubitet negatiuè, an mutuarius lucrum dederit supra sortem liberaliter, an ex vi mutui, tenebitur ad restitutionem? respondeo, tenebitur q , quia in dubio potius est jus innocentium.

tis & Domini, rem suam certo possidentis; nam, tametsi supponamus, lucrum jam esse in manu mutuantis, tamen hæc possessio est materialis, seu ut vocamut, naturalis; siquidem possessio civilis & vera est apud mutuatarium, donec constet de vero titulo translationis dominij.

q Med. de usur. q. 3. c. 3.

16. Signa autem c , quod liberaliter & verè gratis aliquid donetur, vel donatum fuerit, sunt: si mutuans reddit lucrum acceptum, & mutuarius nihilominus sponte iterum donet: si idem mutuarius sit dives, liberalis, & magnificus: si in dando lucrum, non præferat tristitiam vel molestiam, præsertim quando idem mutuarius non sperat iterum ab eodem mutuante simile mutuum; contra, si mutuarius sit pauper, si parcus, si avarus, si molestiam præferat, si conqueratur cum amicis de jactura dati lucri, si sint item reputare: sicuti si furatus sis lumen, quem deinde cognoscis esse tuum, tuus erit; acceptio enim illa fuit solum formaliter injusta, non vero materialiter, quod requiritur, ad parvendam veram obligationem restituendi.

e b. Dicast. l. 2. tr. 20. d. 2. dub. 13. scit hic quod dixi sup. tr. 2. c. 9. §. 2. n. 3.

§. III.

An ratione damni emergentis vel lucris cessantis liceat quid accipere supra sortem?

Q Vandoquidem licere, jam supponimus a fere omnes, conditiones solum requisitas afframus.

a Molin. d. 325. Lef. l. 2. c. 20. Bon. Tres con-

